

Nr 27.

Ankom till riksdagens kansli den 12 mars 1931 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för förre kronoarrendatorn K. J. Alm från viss betalningsskyldighet m. m.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 13 februari 1931 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 90, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva, att förre arrendatorn av kronoeigendomen $\frac{3}{4}$ mantal Solvalla nr 5 jämte Vittensten nr 1, ett torp, i Faringe socken av Stockholms län Karl Johan Alm må *dels* befrias från betalningsansvar för arrendet för egendomen för tiden 14 mars 1929—14 mars 1933, *dels ock* berättigas att av det belopp, han erlagt i arrende för året 14 mars 1928—14 mars 1929, av statsverket återbekomma 1,400 kronor.

Genom kontrakt den 7 januari 1921 antogs Alm till arrendator av kronoeigendomen $\frac{3}{4}$ mantal Solvalla nr 5 jämte Vittensten nr 1, ett torp, i Faringe socken av Stockholms län för tiden från och med den 14 mars 1921 till den 14 mars 1928 mot en årlig arrendeavgift av 2,100 kronor samt på villkor i övrigt, bland andra, att arrendatorn ställde godkänd borgen för arrendevillkorens fullgörande under arrendetiden.

Egendomen, som har en areal av 128.705 hektar, därav 53.266 hektar tomt, åker och äng, 75.361 hektar avrösningsjord och 0.078 hektar impediment, har varit föremål för arrendeuppskattning åren 1919 och 1925. Vid förstnämnda förrättning bestämdes arrendevärdet till 1,540 kronor. Vid förrättningen 1925 uppskattades sagda värde — under förutsättning att ny ladugård och nytt stall uppfördes, därför kostnaden, oavsett virke, beräknades till 6,180 kronor — till 2,130 kronor.

Före arrendetidens utgång blev Alm tillfrågad, huruvida han önskade arrendera egendomen för ytterligare ett år. Han förklarade sig villig härtill, ehuru mot betydligt nedsatt arrendeavgift men med åtagande att under detta arrendeår fullgöra vissa förbättringsarbeten å egendomens stall och ladugård. Den 14 mars 1928 hade något avtal ännu icke kommit till stånd, men Alm fortsatte det oaktat med egendomens brukande. I maj 1928 tillställdes Alm därefter förslag till arrendekontrakt, avseende, enligt beslut av domänstyrelsen, tiden 14 mars 1928—14 mars 1930, enligt vilket arrendet skulle utgöra 1,200 kronor för år, varifrån Alm emellertid ägde av-

räkna dels 700 kronor för arbete med reparation av stallen och ladugården, dels ock det belopp, Alm visade sig hava utgivit för från domänstyrelsen inköpt material, som för arbetet vore erforderligt. Emellertid förmådde Alm icke skaffa godkänd borgen för arrendevillkorens fullgörande, och kontraktet blev därför icke underskrivet. Kronan uppsade då Alm att avflytta den 14 mars 1929, och, när Alm trots uppsägningen kvarbodde å gården, blev han därifrån avhyst.

Under arrendetiden hade Alm ingått som delägare i dikningsföretaget »Solvallamossens torrlägningsföretag», vilket fullbordades under år 1928. Efter ansökan av Alm hemställde Kungl. Maj:t i proposition nr 229 till 1930 års riksdag, att Alm måtte befrias från honom såsom arrendator av egendomen påfordrad andel, 2,535 kronor 84 öre, i lån från statens avdikningslånefond till berörda företag. I propositionen erinrades bland annat däröfver, att Alm icke hunnit draga någon nytta av företaget, varjämte framhölls, hurusom Alms ekonomiska ställning vore mindre god. Riksdagen biföll propositionen (skr. nr 178/1930).

Departementschefen har i nu förevarande ärende anført bland annat följande.

»Jämlikt 2 kap. 2 § andra stycket nyttjanderättslagen skall, därest vid arrende, gällande för viss tid, arrendatorn fortfar med brukningen efter arrendetidens utgång och jordägaren ej inom två månader därefter anmodat honom att avflytta, avtalet anses förlängt på fem år. Med tillämpning av denna bestämmelse skulle Alm vara pliktig icke blott att för det år, han efter den 14 mars 1928 kvarsuttit å egendomen, erlägga samma arrendeavgift som den i kontraktet den 7 januari 1921 stadgade, eller 2,100 kronor, utan även att gent emot kronan ansvara för skillnaden mellan ett efter berörda grund utgående arrende för tiden 14 mars 1929—14 mars 1933 och det belopp, varmed arrendet för samma tid i verkligheten kommer att utgå. Huruvida nämnda lagrum kunde komma att anses tillämpligt i förevarande fall, torde emellertid icke kunna anses vara alldeles visst. Alms kvarstannande å egendomen efter den 14 mars 1928 synes, om icke helt så dock i väsentlig grad, vara föranlett av de mellan honom och kronan rörande ett fortsatt arrende då pågående förhandlingarna, enligt vilka arrendeavgiften skulle bliva betydligt lägre än den förut bestämda och arrendet allenast avse kortare tid, ett eller två år. Huru emellertid med förberörda lagrums tillämplighet än må förhålla sig, förefaller det icke vara i överensstämmelse med billighet att under nämnda omständigheter göra Alm ansvarig för arrendet för tiden efter den 14 mars 1929. Jag vill följaktligen i enlighet med myndigheternas tillstyrkan förorda, att Alm befrias från betalningsskyldighet för arrendet för nyss nämnda tid.

Vad angår arrendeavgiften för året 14 mars 1928—14 mars 1929 har densamma redan av Alm guldits med 2,100 kronor. Vad ovan anförts angående omständigheterna vid kontraktstidens utgång den 14 mars 1928 synes mig emellertid starkt tala för, att arrendet för nämnda år till beloppet

nedsättes och Alm berättigas återbekomma motsvarande del av vad han utgivit. Mot den av myndigheterna föreslagna nedsättningen till 700 kronor har jag intet att erinra. Alm skulle då äga återbekomma 1,400 kronor, vilket belopp torde böra utanordnas från statens domäners fond.»

Utskottet.

På grund av i detta ärende förekommande särskilda omständigheter anser sig utskottet böra biträda Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 12 mars 1931.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 29.